

Odlišné stanovisko k obsahu prílohy uznesenia Súdnej rady Slovenskej republiky 283/2025 zo dňa 13.augusta 2025

K uzneseniu Súdnej rady Slovenskej republiky 283/2025 zo dňa 13.augusta 2025 pripájame odlišné stanovisko k obsahu schválenej prílohy, ktorej súčasťou malo byť podľa nášho názoru aj (súdnou radou neschválené) **Stanovisko k čl. I, bod 1,7, 8, 12 (skrátené konanie proti zdravotným poisťovniam) v tomto znení:**

Navrhovaná právna úprava popiera zmysel a účel správneho súdnictva. Správny súd nemôže nahrádzať činnosť orgánov verejnej správy a hodnotiť namiesto nich zdravotný stav žalobcu, a už vôbec nie len na základe tvrdenia, bez vykonaného dokazovania, t.j. napríklad bez predloženia znaleckého posudku.

Navrhovaná zmena popiera procesné práva žalobcu, ktorému sa nepriznáva právo vyjadriť sa k tvrdeniu žalovaného k žalobnému návrhu.

Navyše, pokiaľ žalovaný nesplní povinnosť vyjadriť sa a predložiť administratívny spis, súd ho bude musieť pod hrozbou poriadkovej pokuty na splnenie tejto povinnosti vyzývať, a v takom prípade aj tak nemôže dôjsť k začatiu plynutia lehoty na rozhodnutie. Rovnako tak nemôže dôjsť k začatiu plynutia lehoty na rozhodnutie, pokiaľ žaloba obsahuje vady, ktoré bude potrebné odstrániť. V tomto type konania nie je povinné právne zastúpenie a prípady nejasných podaní sú pomerne bežné.

Navrhuje sa, aby súd začal konať v zrýchlenom režime, ktorý sa má „spustiť“ dňom podania žaloby, pričom súd má zistiť možnosť priameho ohrozenia života tak, aby následne zaslal žalovanému výzvu na vyjadrenie sa k žalobe do 7 dní od podania žaloby a zároveň určil žalovanému lehotu na vyjadrenie sa 7 dní. Z uvedeného vyplýva, že za predpokladu, že žaloba nevykazuje vady resp. tieto sú odstránené, súd musí v 7 dňoch od podania žaloby vyhodnotiť, bez vyjadrenia žalovaného, či je dôvod na špeciálny právny režim zrýchleného konania. Následne sa stanovuje lehota žalovanému na vyjadrenie, ktorý sa bude musieť vyjadriť nielen k splneniu podmienok na špeciálny zrýchlený režim, ale aj k veci samej. Navyše je otázne, či by za takto nastaveného mechanizmu bolo možné dodržať lehotu na prípravu na pojednávanie (§ 108 ods. 3 SSP).

Pokiaľ sa jedná o konanie na návrh prokurátora, je potrebné podotknúť, že ďalším účastníkom v konaní je poskytovateľ zdravotnej starostlivosti, ktorý voči zdravotnej poisťovni koná.

Navrhovanou zmenou sa prenáša na správny súd otázka expertná, medicínskeho charakteru, pri ktorej stačí zistenie možnosti priameho ohrozenia žalobcu na zdraví, a teda nie reálnej existencie hrozby, aby následne súd na základe takéhoto skutkového vyhodnotenia zdravotného stavu žalobcu rozhodol o žalobe v skrátanom konaní. Predkladaný návrh predpokladá nevykonávanie dokazovania, čo je v priamom rozpore s § 204 SSP, podľa ktorého správny súd môže i bez návrhu doplniť dokazovanie vykonané orgánom verejnej správy, ak to nie je v rozpore s účelom správneho súdnictva.

Predkladaný koncept popiera mechanizmus nastavený § 88 ods. 10 posledná veta zákona č. 363/2011 Z. z. o rozsahu a podmienkach úhrady liekov, zdravotníckych pomôcok a dietetických potravín na základe verejného zdravotného poistenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len “zákon č. 363/2011 Z. z.”), podľa ktorého znenia ak zdravotná poisťovňa odvolaniu nevyhoví, poistenec je oprávnený požiadať Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou o vykonanie dohľadu podľa osobitného predpisu. Z uvedeného vyplýva, že jestvuje právny prostriedok dohľadu v expertnej rovine. Pokiaľ nie je tento prostriedok dostačujúci, je potrebné posilniť záruky v prospech poistenca v uvedenom konaní pred Úradom pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou.

V dôsledku hodnotiaceho úsudku správneho súdu o zdravotnom stave pacienta (vysloveného bez dokazovania, len predbežne, na základe dojmov z tvrdení žalobcu a žalovaného) by však žalobca mohol potenciálne uplatňovať nároky v civilnom konaní.

Pritom samotný správny súd nemôže vo veci samej namiesto zdravotnej poisťovne rozhodnúť o priznaní nároku, môže rozhodnutie len zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

Problém však netkvie v SSP a v nedostatočnej ochrane poskytovanej súdmi, ale v samotnom § 88 zákona č. 363/2011 Z. z., ktorý bol Správnym súdom v Bratislave napadnutý na Ústavnom súde SR v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Sas/7/2023. Vo veci sa vedie konanie pred Ústavným súdom SR – návrh podaný Správnym súdom v Bratislave bol prijatý na ďalšie konanie dňa 15.01.2025 (PL ÚS 1/2025). Verejný ochranca práv podal obdobný návrh dňa 15.05.2025.

Keďže na vydanie súhlasu s úhradou nekategorizovaného lieku nie je právny nárok, z toho následne vyplýva aj rozsah ochrany poskytovanej súdmi. Súdny môže zrušiť rozhodnutie/opatrenie najpravdepodobnejšie pre jeho nepreskúmateľnosť (nedostatočné odôvodnenie), príp. pre nedostatočne zistený skutkový stav veci, čo však neznamená, že po vrátení veci zdravotnej poisťovni, táto nemôže rozhodnúť úplne rovnako (t.j. že súhlas s úhradou lieku opätovne neudelí), len svoje rozhodnutie/opatrenie lepšie odôvodní. Do tejto jej správnej úvahy už však správny súd nesmie vstupovať a tak pacient stále zostane bez lieku.

V návrhu sa tiež uvádza, že ustanovenie § 100 ods. 1 písm. d) a e) SSP sa v týchto prípadoch nepoužije, a teda súd už nebude môcť prerušiť konanie, ak preskúmané rozhodnutie/opatrenie bolo medzitým napadnuté protestom prokuratúra, príp. ak vo vzťahu k preskúmanému rozhodnutiu/opatreniu začalo správne konanie o mimoriadnom opravnom prostriedku. K tomu je potrebné uviesť, že uvedené ustanovenia § 100 SSP sú vyjadrením subsidiarity správneho súdnictva vo vzťahu k administratívne konaniu resp. k ostatným (nesúdny) prostriedkom ochrany práv. Nemožno súhlasiť s tým, aby táto zásada bola takýmto spôsobom narušená, lebo správne súdnictvo neslúži na to, aby „efektívne chránilo zdravie“, ale na to, aby sa v rámci neho preskúmala zákonnosť rozhodnutia/opatrenia, ktorým má byť zabezpečená ochrana zdravia. A teda v prvom rade sa má docieľať, aby si sám orgán verejnej správy opravil svoje rozhodnutie/opatrenie v rámci dostupných (aj mimoriadnych)

opravných prostriedkov, prípadne v rámci konania o proteste prokurátora. Ide o najefektívnejší spôsob, ktorým sa práve môže docieľať pre žalobcu želaný výsledok – a to vyhovieenie jeho žiadosti. Správne súdne konanie nie je pokračovaním administratívneho konania a ani ho nemôže nahrádzať.

Pokiaľ sa jedná o možnosť priameho ohrozenia života, v návrhu je stanovená lehota na rozhodnutie správneho súdu 30 dní. Nie je zrejmé, prečo sa rovnaká lehota nemá vzťahovať aj na konanie pred Najvyšším správnym súdom SR. Vystáva otázka, či už v konaní pred kasačným súdom nezohráva ohrozenie zdravia rolu.

Riešenie liekovej politiky štátu pri zachovaní práv pacienta je potrebné hľadať v precizovaní administratívneho konania, posilnení záruk pacienta v administratívnom konaní aj v prenesení rozhodnutia v druhom stupni na iný orgán verejnej správy, odlišný od zdravotnej poisťovne (napr. na Ministerstvo zdravotníctva SR), a najmä vytvorením ústavne súladnej legislatívy.

Nemožno opomenúť fakt, že otázka možnosti priameho ohrozenia zdravia môže byť relevantná nielen v konaní o rozhodnutiach zdravotných poisťovní, ale aj Sociálnej poisťovne (invalidné dôchodky, ZŤP).

Navyše kompetencie zdravotnej poisťovne na vydávanie rozhodnutí nie sú zúžené len na vydávanie stanovísk k úhrade registrovaného lieku nezaradeného v Zozname kategorizovaných liekov, ale tieto kompetencie sú oveľa širšie (§ 6 zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov). A teda zrýchlené konanie sa nebude týkať len jedného druhu rozhodnutí zdravotnej poisťovne.

Pokiaľ ide o vyňatie Správneho súdu v Bratislave z rozhodovania o tejto agende, dôvodová správa vychádza z neznalosti vecí - personálneho obsadenia tohto súdu. Čo sa týka samosudcov (ktorí rozhodujú v sociálnych veciach) Správny súd v Bratislave je plne obsadený samosudcami (v počte 8). Výrazná personálna poddimenzovanosť je v senátnej agende.

Je potrebné uviesť, že v prípade kauzálnej príslušnosti len dvoch správnych súdov – v Banskej Bystrici a Košiciach, sa výrazne zhoršuje dostupnosť pre žalobcov z viacerých oblastí Slovenska (napr. vzdialenosť Skalica, Veľký Meder alebo Komárno – Banská Bystrica alebo Tvrdošín - Košice).

Predloženie uvedeného návrhu sa javí ako predčasné o.i. aj z dôvodu, že:

- v súčasnosti nie je vyriešená otázka právomoci civilného a správneho súdnictva v konaniach o nárokoch pacientov proti zdravotným poisťovniam a
- aktuálne prebieha príprava na legislatívny proces o zmene liekovej politiky štátu. Cieľom vládneho návrhu zákona je najmä upraviť podmienky pre vstup liekov na ojedinelé ochorenia a liekov určených na závažné ochorenia do kategorizácie, upraviť podmienky uzatvárania zmluvy o podmienkach úhrady lieku, zdravotníckej pomôcky

a dietetickej potraviny, odstrániť prekážky vstupu generík a biosimilárov do štandardných úhrad a novo definovať podmienky pre úhradu liekov, zdravotníckych pomôcok a dietetických potravín v režime osobitných prípadov úhrad podľa § 88 a nasl. zákona č. 363/2011 Z. z. (tzv. úhrada na výnimku).¹

V Bratislave, dňa 14.augusta 2025

Mgr. Marcela Kosová
predsedníčka Súdnej rady Slovenskej republiky

JUDr. Ayše Pružinec Eren
podpredsedníčka Súdnej rady Slovenskej republiky

JUDr. Dana Jelinková Dudzíková, LL.M.
členka Súdnej rady Slovenskej republiky

¹ <https://zdravotnickydennik.sk/2025/08/sasko-chysta-zmeny-pri-liekoch-na-vazne-choroby-pacienti-chcu-aby-zmenil-podmienky-uhrad/>

<https://www.slov-lex.sk/elegislativa/legislativne-procesy/SK/PI/2025/152/sprievodne-dokumenty?stadiumUuid=a9943a16-b89f-4225-8929-acb3d14b1c58>